

Pk-yritysten rooli Suomessa¹

- 1 Yritysten määrä on kasvanut
- 2 Yritystoiminta maakunnittain
- 3 Pk-yritykset tärkeitä työllistäjiä
- 4 Tutkimus- ja kehityspanostukset sekä innovaatiot
- 5 Pk-sektorin rooli kansantaloudessa

1 Yritysten määrä on kasvanut

Yritysten määrä on kasvanut tällä vuosituhanella nettomääräisesti keskimäärin 3 500 yrityksellä vuodessa. Vuonna 2006 yritysten määrä kasvoi kuitenkin aidosti noin 8 000 yrityksellä. Tämä oli nopeinta kasvua sitten laman jälkeen 1996–1997. Eniten yrityksiä on syntynyt mikroyritysten, eli alle 10 henkilöä työllistävien, luokkaan. Myös muiden pk-yritysten määrä on kasvanut – mm. yritysten kasvun ja suuryritysten ulkoistamisen kautta. Konkurssien määrä on vähentynyt vuosittain. Tämä ei kuitenkaan selitä yritysten määrän kasvua.

Yrityksiä perustetaan vuosittain yli 30 000, mutta toisaalta yli 20 000 yrityksen toiminta loppuu Tilastokeskuksen Aloittaneiden ja Lopettaneiden yritysten tilaston mukaan. On kuitenkin syytä huomata, että luvut sisältävät myös yhtiömuodon muutokset sekä yritysjärjestelyiden kautta päättyneet ja alkaneet yritykset. Suomessa yritysten vaihtuvuus on keskimääräistä suurempaa kansainvälisesti vertaillen.

Vuonna 2006 Tilastokeskuksen Yritysrekisterin perusteella Suomessa oli 250 378 yritystä. Näistä suuria, eli 250 henkilöä tai enemmän työllistäviä, yrityksiä oli 612 eli 0,2 prosenttia. Siten pk-yrityksiä oli 99,8 prosenttia kaikista yrityksistä. Suuri osa yrityksistä on vielä alle 10 henkeä työllistäviä mikroyrityksiä – 93,2 prosenttia yrityksistä.

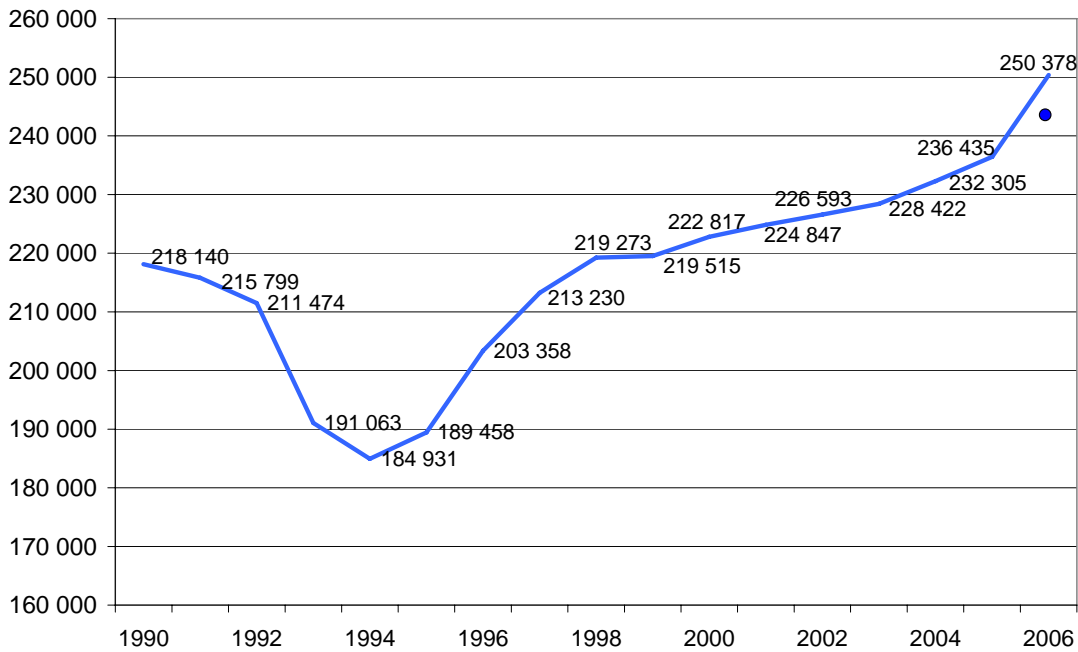
Kaupassa, kiinteistö-, vuokraus-, tutkimus-, ja liike-elämän palveluissa sekä muissa palveluissa yrityksistä toimii noin 20 prosenttia kussakin. Kuljetuksessa, varastoinnissa ja tietoliikenteessä palveluita tarjoaa 9 prosenttia yrityksistä. Siten tällä tavalla tarkasteltuna Suomen voi sanoa olevan palveluyhteiskunta. Teollisuuden osuus yrityskannasta on 10 prosenttia ja rakentamisen 14 prosenttia. Muilla toimialoilla toimii 5 prosenttia yrityksistä.

Viime vuosina yritysten määrä on kasvanut toimialoilla, joissa julkisella sektorilla on perinteisesti ollut vahva asema: sosiaali- ja terveyspalvelut, koulutus sekä muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut. Yrityksiä on syntynyt erityisesti myös rahoitukseen sekä liike-elämän palveluihin.

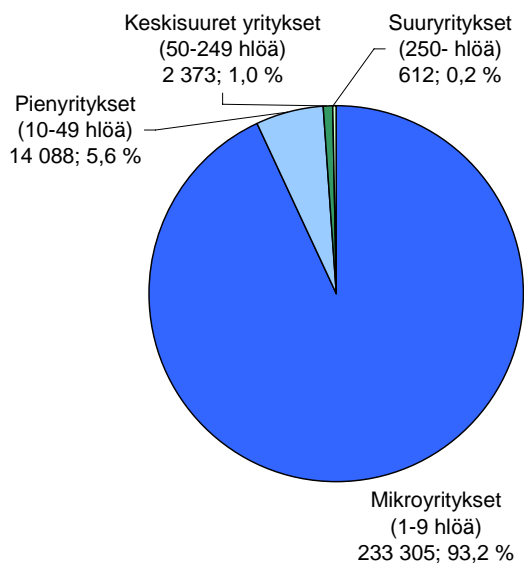
Yritystilastossa on mukana runsaasti yrityksiä, jotka ovat toimineet vain osan vuotta, mutta kuitenkin yli puoli vuotta. vuonna 2006 tilastossa oli 82 000 yritystä, joiden liikevaihto jäi alle 40 000 euroon. Tämä kertoo siitä, että osan tilastoidusta yritystoiminnasta täytyy olla myös sivutoimista.

¹ Katsauksen on kirjoittanut ekonomisti Harri Hietala (harri.hietala@yrittajat.fi) Suomen Yrittäjistä.

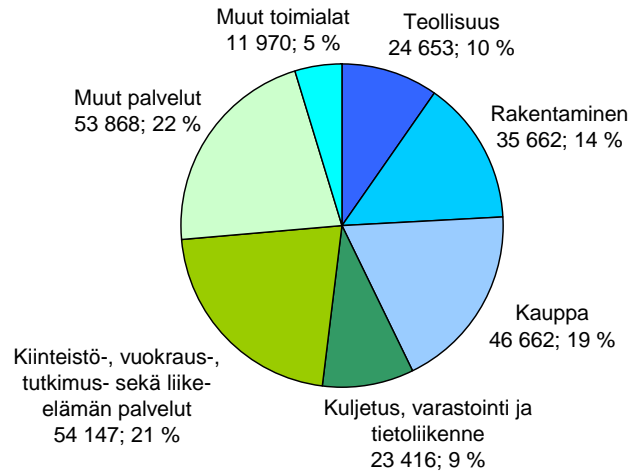
Kuva 1. Yritysten määrän kehitys v. 1990–2006 (Lähde: Tilastokeskus).



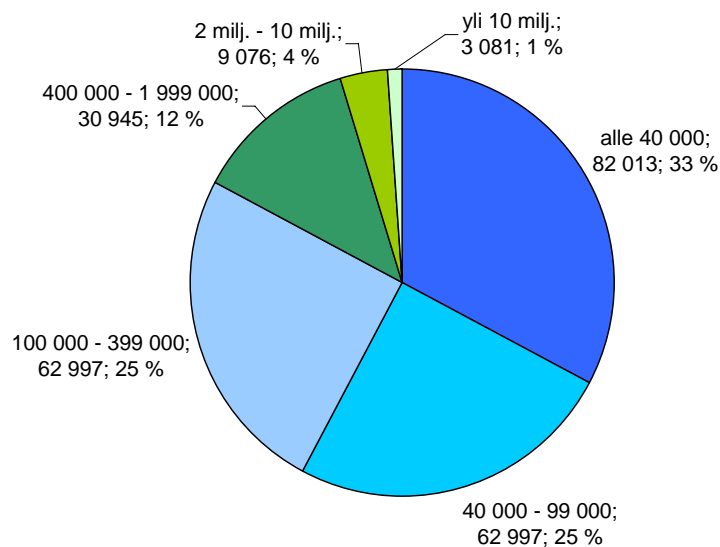
Kuva 2. Yritysten määrä v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).

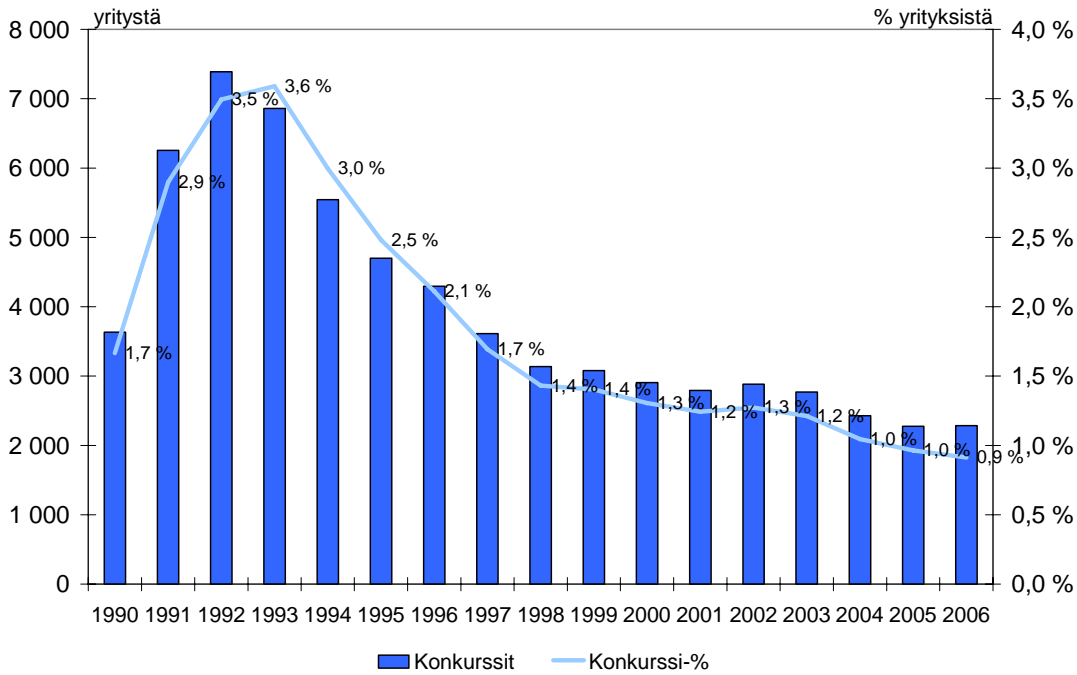
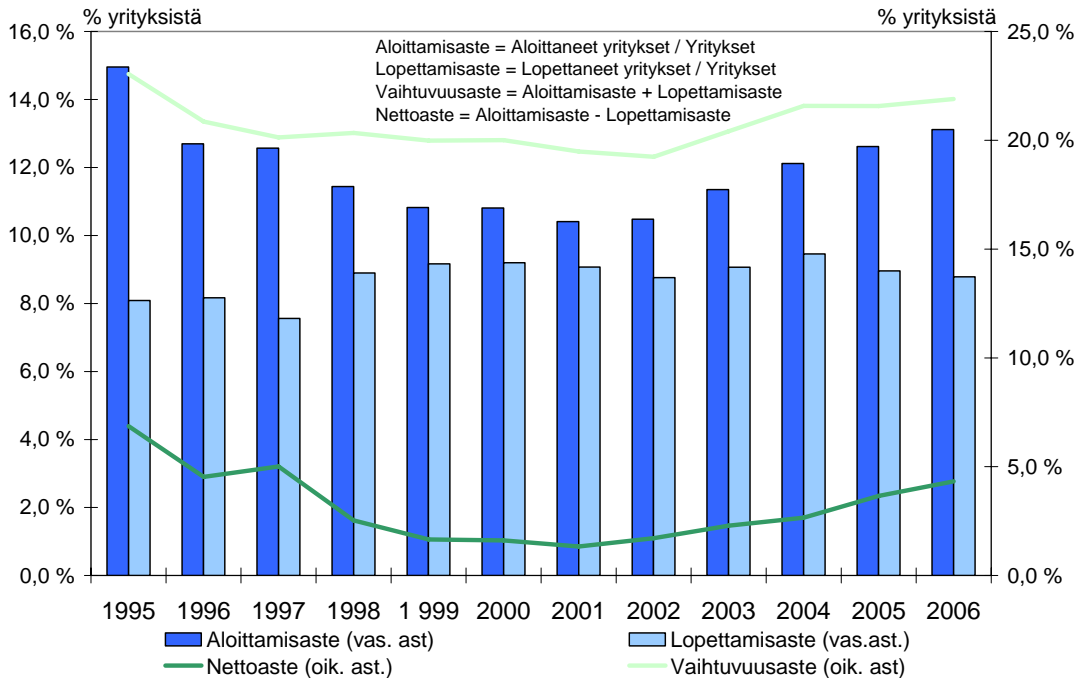


Kuva 3. Yritysten määrä toimialoittain v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).



Kuva 4. Yritysten määrä liikevaihdon mukaan v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).



Kuva 5. Konkurssien määrä v. 1990–2006 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva 6. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset v. 1995–2006 (Lähde: Tilastokeskus).


2 Yritystoiminta maakunnittain

Yrittäjien määrä vaihtelee suhdanteen mukaan Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksessa. Vuosina 2006–2007 yrittäjiä on ollut noin 230 000. Näistä työnantajayrittäjiä on 90 000 ja yksinyrittäjiä 140 000. Yksinyrittäjien osuus kaikista yrittäjistä on siten yli 60 prosenttia.

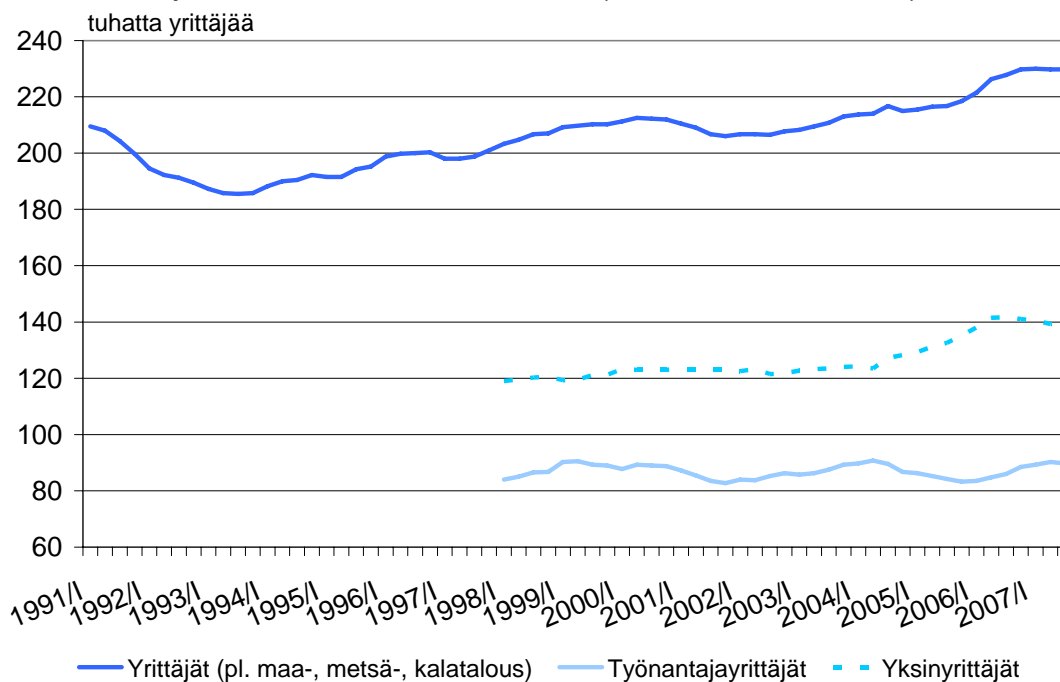
Yrittäjyysaste (yrittäjien osuus työllisistä) on koko maassa keskimäärin 9,4 prosenttia. Maakunnista kuusi ylittää yli 10 prosenttiin: Itä-Uusimaa, Päijät-Häme, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi. Matalin yrittäjyysaste on Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Savossa.

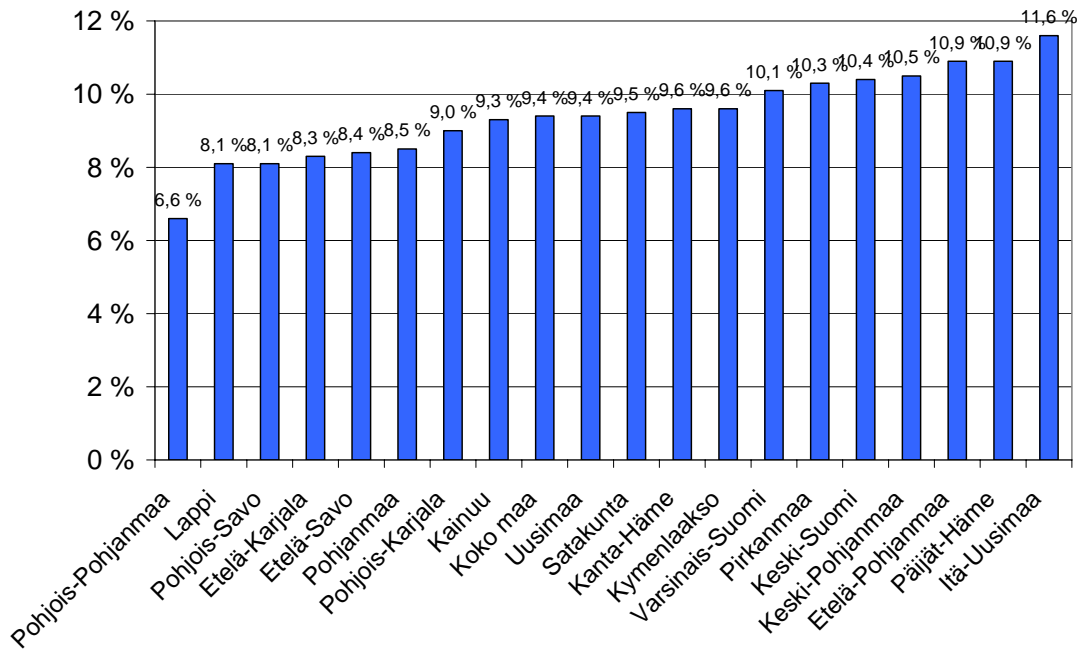
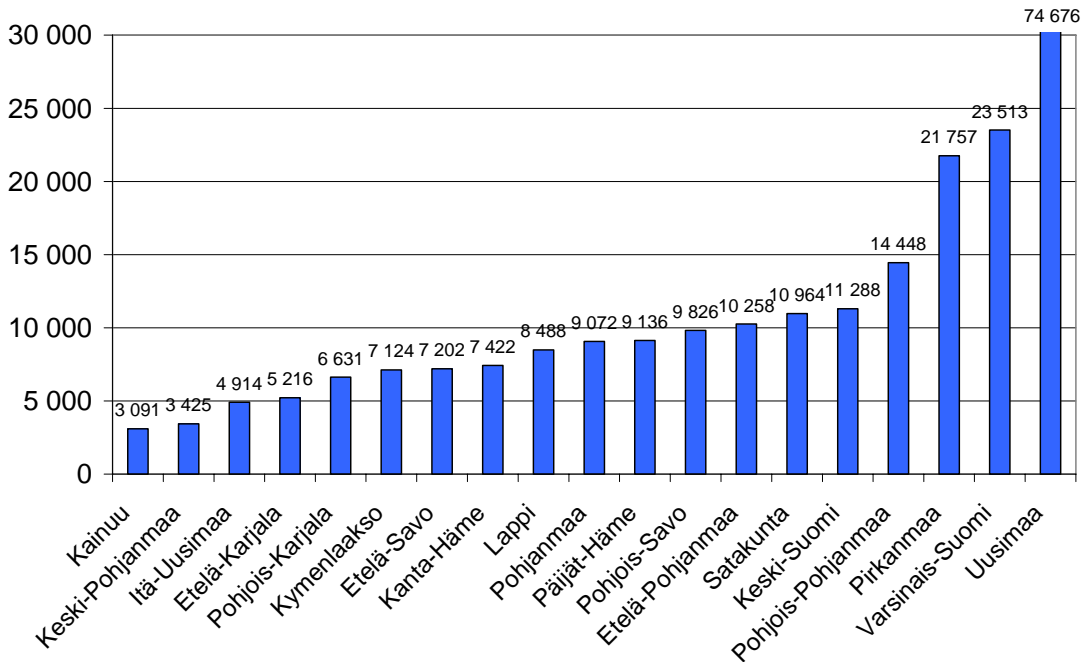
Yritysten lukumäärässä Uusimaa on luonnollisesti omaa luokkaansa, sillä monet yritykset rekisteröityvät pääkaupunkiseudulle, vaikka niiden tuotannollisesta toiminnasta valtaosa tapahtuisikin muualla maassa. Seuraavina tulevat vahvimpien kasvukeskusten maakunnat: Varsinais-Suomi, Pirkanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa. Kappalemääräisesti vähiten yrityksiä on pienemmissä Kainuun ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa.

Uudenmaan yritykset ovat selvästi muita suurempia keskimääräisellä henkilöluvulla tarkasteltuna, koska muualla maassa sijaitsevienkin toimipaikkojen henkilöstö rekisteröityy Uudellemaalle. Seuraavina tulevat Kymenlaakso, Päijät-Häme ja Pohjois-Savo. Keskimäärin yritykset ovat pienimpiä Etelä-Savossa, Lapissa, Etelä-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Ero on huomattavasti pienempi, kun tarkastellaan henkilöstöä toimipaikkaa kohden: Uusimaa km. 5,7, Kymenlaakso km. 5,1, Pohjois-Pohjanmaa km. 5,1 ja Pirkanmaa km. 5,0 henkilöä.

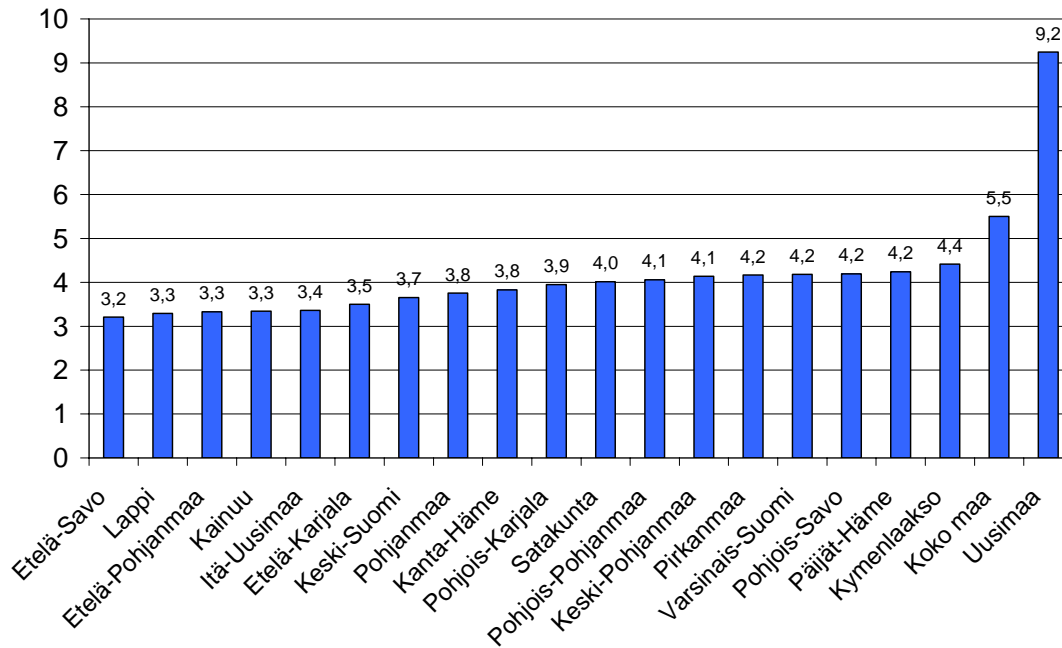
Uusimaa erottuu samoin muista maakunnista, kun tarkastellaan yritysten liikevaihtoa henkilöä kohden. Seuraaviksi suurimpia ovat Lapin, Itä-Uusimaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan yritykset. Liikevaihto henkilöä kohden on pienin Kainuussa ja Etelä-Savossa. Kun liikevaihtoa tarkastellaan toimipaikkaa kohden, Itä-Uusimaa nousee Uudenmaan ohi.

Kuva 7. Yrittäjien määrä v. I/1991–III/2007. (Lähde: Tilastokeskus).

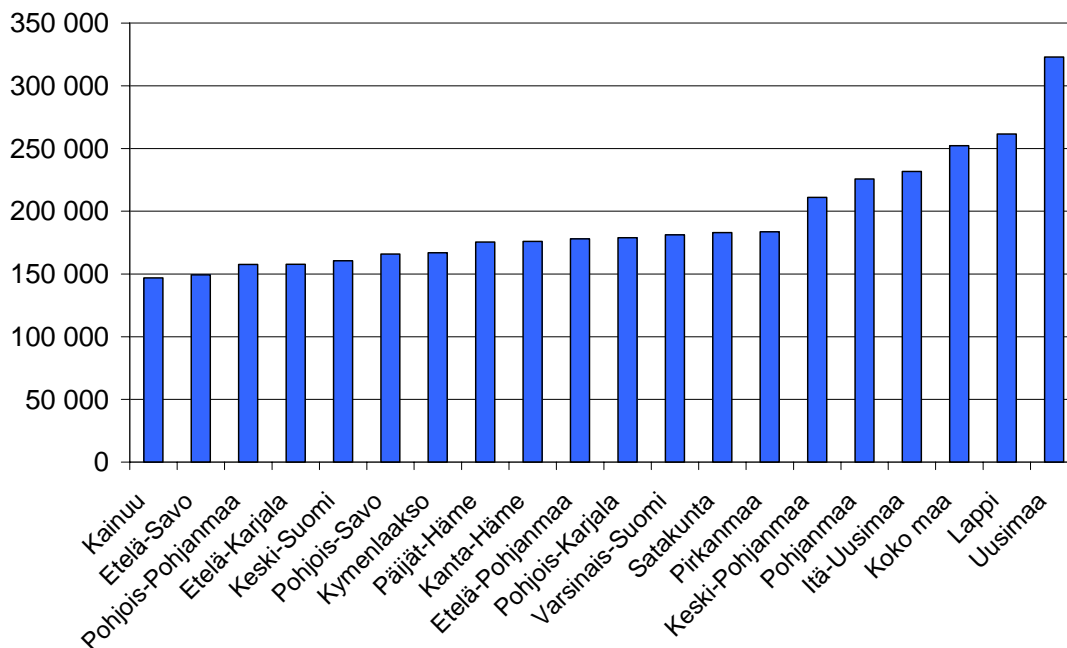


Kuva 8. Yrittäjien osuus työllisistä maakunnittain v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).

Kuva 9. Yritysten määrä maakunnittain v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).


Kuva 10. Henkilöstöä yritystä kohden maakunnittain v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).



Kuva 11. Yritysten liikevaihto henkilöä kohden maakunnittain v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).



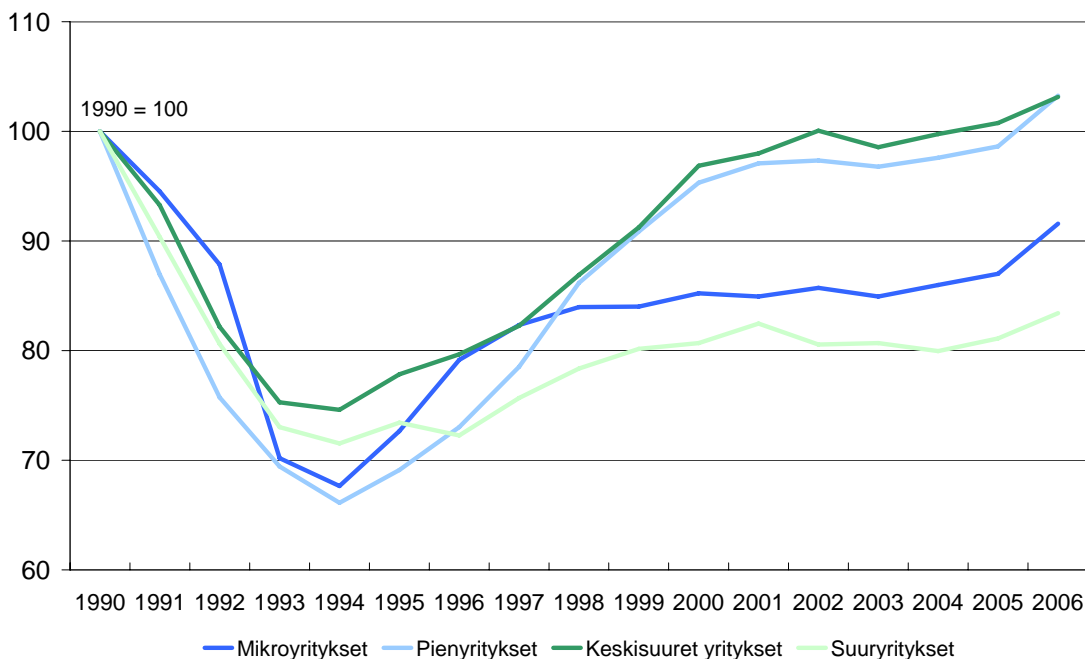
3 Pk-yritykset tärkeitä työllistäjiä

Pk-yritykset ovat tärkeitä työllistäjiä. Yritysrekisterin mukaan yritysten noin 1,4 miljoonasta (kokopäiväisestä) työpaikasta pk-yrityksissä on reilu 850 000, joka on 62 prosenttia koko yrityssektorin työvoimasta. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä kummissakin työskentelee vajaa viidennes henkilöstöstä ja mikroyrityksissä neljännes.

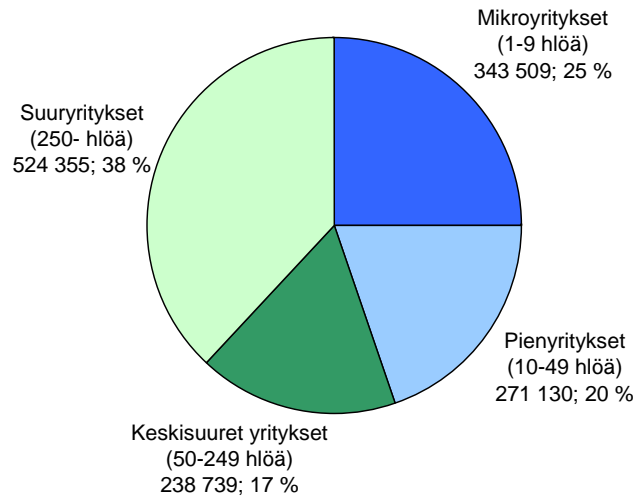
Erityisesti pk-yrityksissä henkilöstö on kasvanut viime vuosikymmenen puolivälistä. Uusista yrityksiin syntyneistä työpaikoista lähes 80 prosenttia on syntynyt pk-yrityksiin – ja kaikistakin uusista työpaikoista kaksi kolmasosaa. Pienet yritykset ovat lisänneet henkilöstöään 56 prosentilla, keskisuuret 38 prosentilla ja mikroyrityksetkin 35 prosentilla, kun suurten yritysten henkilöstön lisäys on jäänyt vajaaseen 17 prosenttiin. Osaltaan kehitystä selittää toimintojen ulkoistaminen pienempiin yrityksiin, osaltaan yritysten kasvu. On syytä muistaa, että yritykset siirtyvät kokoluokasta toiseen henkilöstön määrän kasvaessa.

Kuten edeltä voidaan havaita, on työllisyyskehitys ollut vahvaa myös yrittäjyyden kautta. Varsinkin yksinyrittäjien määrä on kasvanut – yksinyrittäjien osuus yrittäjistä on yli 60 prosenttia. Moni on näin ollen työllistänyt itsensä ryhtymällä yrittäjäksi. Vuonna 2006 myös työnantajayrittäjien määrä kääntyi kasvuun parin vuoden laskun jälkeen. Työnantajayrittäjien määrä on noussut 90 000:en. Sekä naisten että miesten yrittäjänä toimiminen on lisääntynyt. Yrittäjistä kolmasosa on naisia, mikä on korkein osuus Euroopassa.

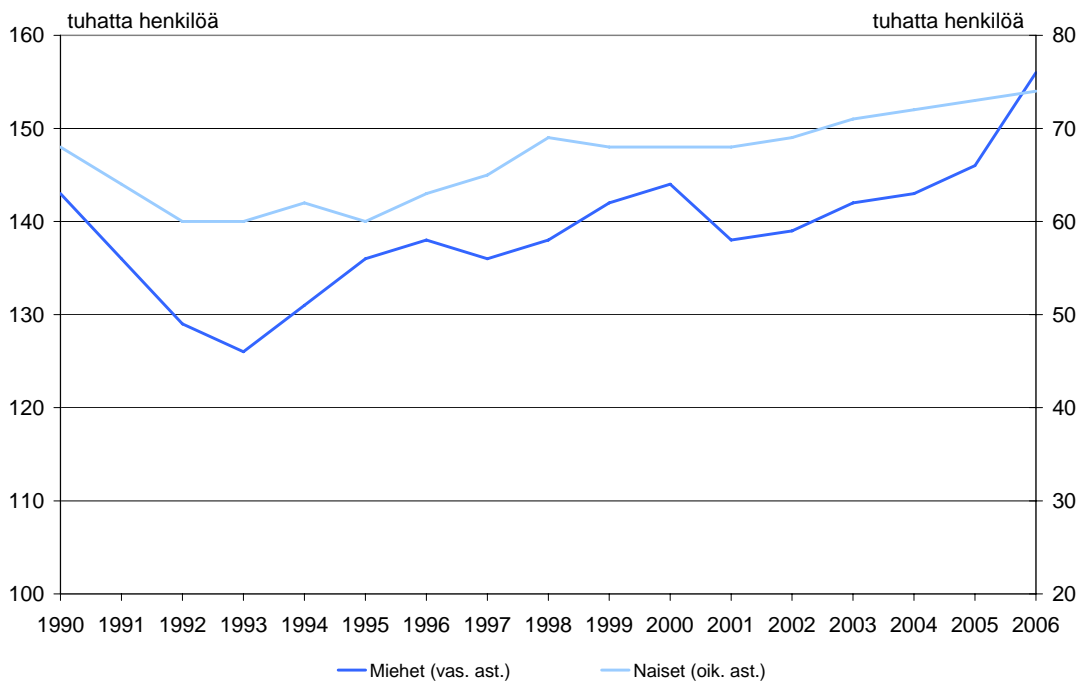
Kuva 12. Yritysten henkilöstön kehitys v. 1990–2006 (Lähde: Tilastokeskus).



Kuva 13. Yritysten henkilöstö v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).



Kuva 14. Nais- ja miesyrittäjien määrä v. 1990–2006 (Lähde: Tilastokeskus).



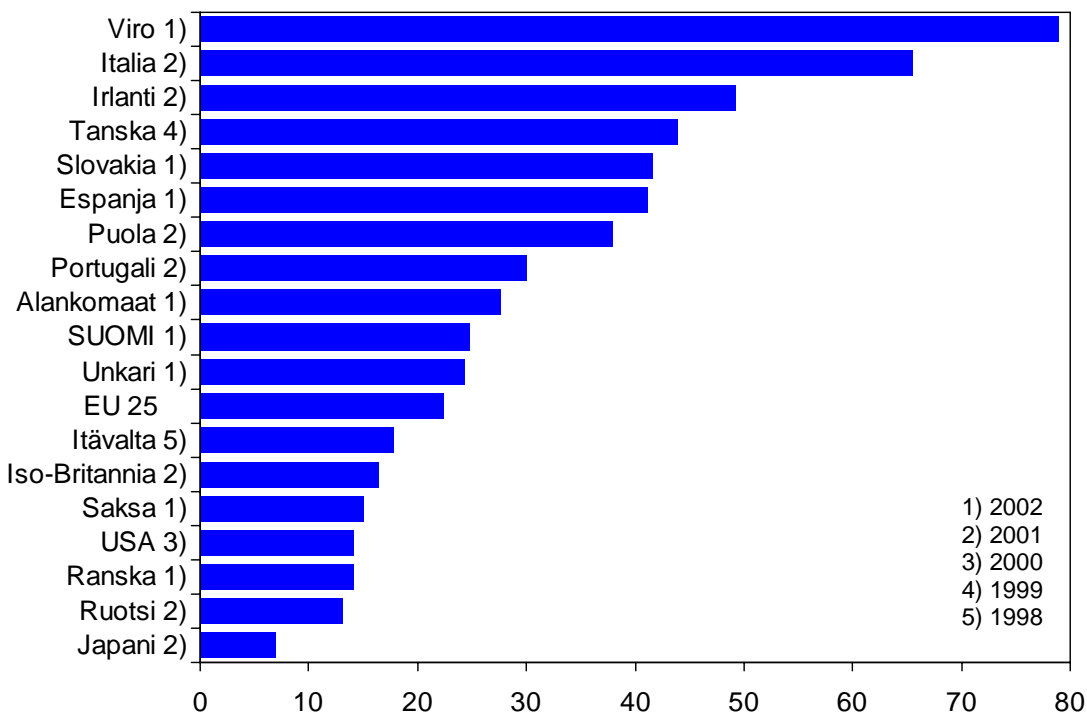
4 Tutkimus- ja kehityspanostukset sekä innovaatiot

Suomen T&K-panostukset ovat 3,5 prosenttia BKT:sta. Julkisen sektorin osuus on tästä noin 30 prosenttia – 20 % korkeakoulu- ja tutkimussektori sekä 10 % muu julkinen sektori – kun tavoitteeksi on asetettu kolmannes. Siten lähes 70 prosenttia T&K-panostuksesta tulee yksityisistä yrityksistä.

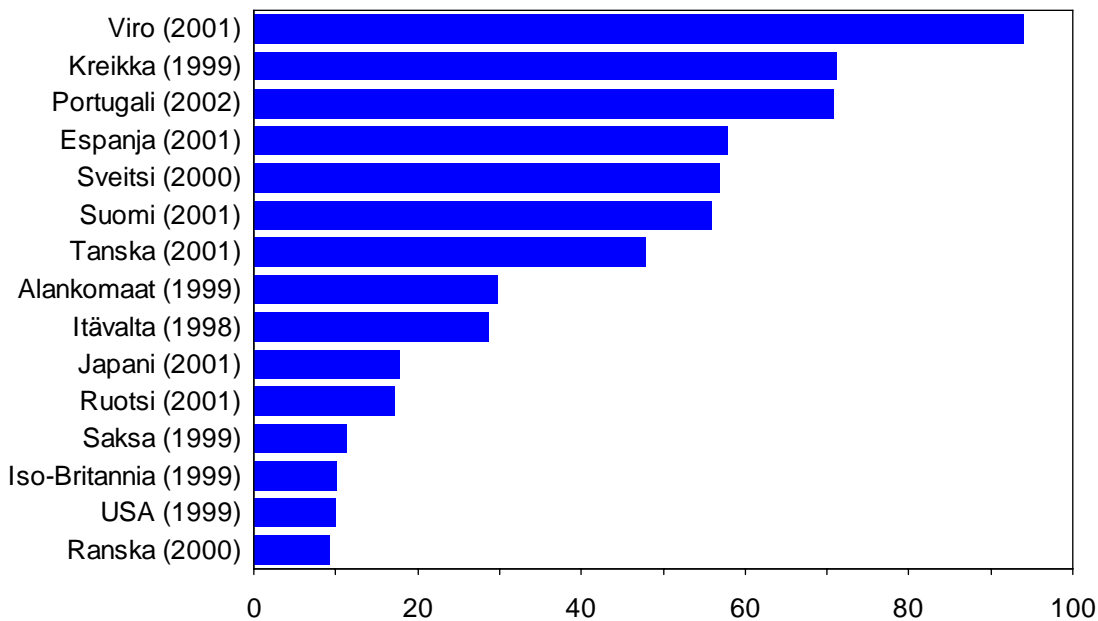
Pk-yritysten osuus yritysten T&K-panostuksista on reilu neljännes ja koko panostuksesta viidennes. Yrityksille suuntautuvasta julkisesta rahoituksesta pk-yritysten osuus on yli puolet, joka on kansainvälisesti vertaillen parempaa keskitasoa. Julkisen sektorin osuus yritysten T&K-panostuksesta on kuitenkin yksi teollisuusmaiden matalammista – vain muutama prosentti. Palveluyritysten osuus T&K-panostuksista on matala kansainvälisesti vertaillen. Samoin on ulkomaisen panostuksen osuus.

Innovaatiotoiminta painottuu luonnollisesti suurempiin yrityksiin – jo pelkästään johtuen resursseista. Tästä huolimatta yli 40 prosentissa pk-yrityksistäkin harjoitetaan innovaatiotoimintaa. Innovaatiotoiminta on yleisempää teollisuudessa kuin palveluissa.

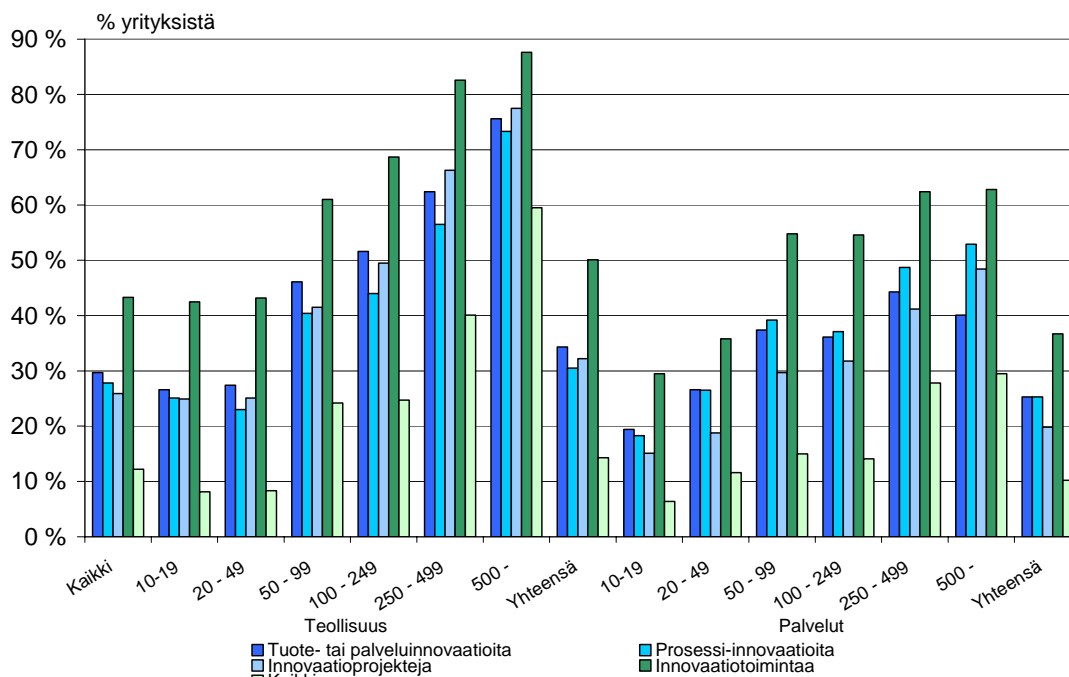
Kuva 15. Pk-yritysten osuus yritysten T&K-panostuksista (Lähde: Eurostat).



Kuva 16. Pk-yritysten osuus yritysten julkisesta T&K-rahoituksesta (Lähde: Eurostat).



Kuva 17. Yritysten innovaatiotoiminta v. 2002–2004 (Lähde: Tilastokeskus).



5 Pk-sektorin rooli kansantaloudessa

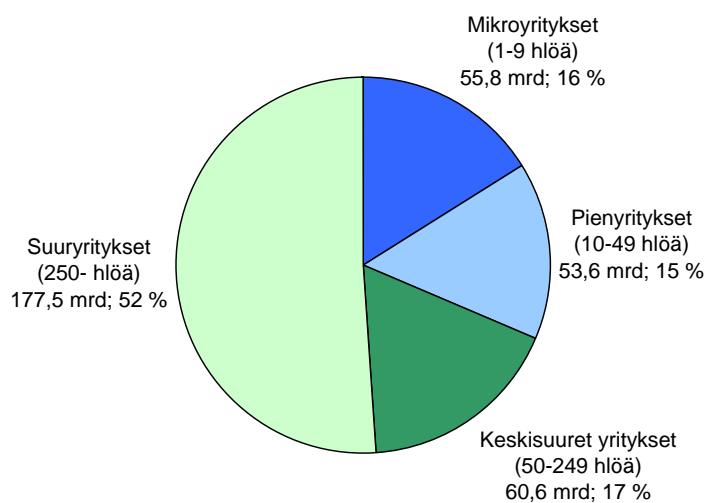
Pk-yritykset ovat kansantaloudellemme tärkeitä. Yritysten 347,5 miljardin euron liikevaihdosta pk-sektorin osuus on lähes puolet. Jalostusarvostakin yli 40 prosenttia syntyy pk-yrityksissä.

Pk-yritysten sijoitetun pääoman tuottoaste on huomattavasti parempi kuin kaikkien yritysten keskimäärin. Pk-sektorin käyttökate on suunnilleen yhtä korkea kuin suurempien yritysten. Vaikka pk-yritysten omavaraisuusaste on matalampi kuin yritysten kokonaisuutena, pk-yrityksissä velan osuus liikevaihdosta on keskimäärin matalampi. Pk-sektorin maksuvalmiussuhde onkin parempi kuin suurempien yritysten. Lukuja tarkastellessa täytyy muistaa, että suuren pörssiyhtiön rakenne on toinen kuin pk-yrityksen.

Pk-sektorin osuus BKT:sta on reilu 40 prosenttia. Tuonnista pk-yritysten osuus on 24 prosenttia ja viennistäkin 13 prosenttia. Lisäksi on otettava huomioon, että monet pk-yritykset toimivat alihankkijoina suuryrityksille, joiden tuotteita ja palveluita viedään ulkomaille. Pk-yrityksistä runsaan neljänneksen tuotteita viedäänkin ulkomaille suoraan tai osana toista tuote- tai palvelukokonaisuutta.

Pk-yritykset myös turvaavat tulevaisuutta. Investoinneista pk-yritysten osuus on peräti 50 prosenttia sekä tutkimus- ja kehityspanostuksistaikin 20 prosenttia eli samaa luokkaa kuin julkisen tutkimus- ja koulutussektorin osuus.

Kuva 18. Yritysten liikevaihto v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).



Taulukko 1. Liiketaloudellisia tunnuslukuja v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus).

	Pk-yritykset	Yritykset
Jalostusarvo/henkilöstökulut	1,4	1,6
Käyttökateprosentti	8,8 %	9,1 %
Rahoitustulos/liikevaihto	7,0 %	9,1 %
Nettotulos/liikevaihto	3,8 %	5,8 %

Taulukko 2. Pk-sektorin rooli kansantaloudessa v. 2006 (Lähde: Tilastokeskus ja Suomen Yrittäjät).

	Pk-yritykset	Koko talous
BKT	>40 %	167 mrd. €
Vienti	13 %	61,5 mrd €
Tuonti	24 %	55,3 mrd €
Investoinnit	50 %	15 mrd €
T&K	20 %	5,8 mrd €